

Bryssel 5.9.2018
COM(2018) 609 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**yleisestä talousarviosta katettavista takauksista
Tilanne 31. joulukuuta 2017**

{SWD(2018) 397 final}

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	2
2.	EU:n talousarviosta takauksen saaneet toimet ja EU:n talousarvion ulkopuoliset euroalueen kriisinhallintamekanismit	2
3.	Takauksella katettujen toimien kehitys.....	6
3.1.	Komission suoraan hallinnoimat toimet	7
3.1.1.	Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi (ERVM).....	8
3.1.2.	Maksutasetukijärjestely	9
3.1.3.	Makrotaloudellisen rahoitusavun lainat	9
3.1.4.	Euratom-lainat.....	11
3.2.	EIP:n ulkoisten rahoitustoimien kehitys	12
4.	EU:n talousarviosta katettavat riskit	12
4.1.	Riskin määrittely	12
4.2.	Kokonaisriskin koostumus	13
4.3.	EU:n talousarviosta katettava vuotuinen riski.....	13
4.3.1.	Jäsenvaltioihin liittyvät riskit	13
4.3.2.	Kolmansiin maihin liittyvä riski.....	14
5.	Takausten käyttöönotto ja takausten perusteella suoritettavat maksut	15
5.1.	Velanhoitokustannukset, joita ei kateta ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahastosta (Euratom-lainat jäsenvaltioille, ERVM-lainat ja maksutasetukilainat)	15
5.1.1.	Maksut kassavaroista	15
5.1.2.	EU:n talousarviosta suoritettavat maksut	16
5.2.	Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahastoon liittyvät maksut ja takaisinperinnät (ulkoinen lainanantovaltuus, makrotaloudellinen rahoitusapu ja Euratom-lainat EU:n ulkopuolisille maille)	16
5.3.	Takuurahaston tilanteen kehittyminen	18
6.	Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR-rahasto).....	19

1. JOHDANTO

Tämän kertomuksen tarkoituksena on seurata EU:n talousarviosta katettavia luottoriskejä. Nämä riskit aiheutuvat lainoille myönnetyistä takauksista, jotka Euroopan unioni antaa joko suoraan tai välillisesti myöntämällä takuun EIP:lle sen toteuttamia unionin ulkopuolisia rahoitushankkeita varten.

Tämä kertomus esitetään varainhoitoasetuksen¹ 149 artiklan nojalla. Kyseisessä artikkelissa edellytetään, että komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomuksen EU:n talousarviosta katetuista takauksista ja niihin liittyvistä riskeistä.

Tässä kertomuksessa on useita osia. Kertomuksen jaksossa 2 tarkastellaan EU:n talousarviosta takauksen saaneiden toimien tärkeimpiä ominaisuuksia sekä sellaisia muita kriisinhallintamekanismeja, joista ei aiheudu riskiä EU:n talousarviolle. Jaksossa 3 kuvataan takauksen saaneiden toimien kehitystä ja jaksossa 4 suurimpia EU:n talousarviosta katettavia riskejä. Jaksossa 5 kuvataan puolestaan takausten käyttöönottoa ja ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetun takuurahaston², jäljempänä 'takuurahasto', tilanteen kehittymistä. Jaksossa 6 tarkastellaan lopuksi Euroopan strategisten investointien rahaston (ESIR-rahasto)³ tilanteen kehitystä.

Tätä kertomusta täydentää komission yksiköiden valmisteluasiakirja (SWD), joka sisältää yksityiskohtaisia taulukoita ja selityksiä. Valmisteluasiakirjassa esitetään myös makrotaloudellinen analyysi maista, joille on myönnetty EU:n lainoja ja/tai takauksia ja jotka muodostavat suurimman osan takuurahaston riskistä.

2. EU:N TALOUSARVIOSTA TAKAUKSEN SAANEET TOIMET JA EU:N TALOUSARVION ULKOPUOLISET EUROALUEEN KRIISINHALLINTAMEKANISMIT

EU:n talousarviosta katettavat riskit ovat peräisin erilaisista luotonanto- ja takaustoimenpiteistä, jotka voidaan jakaa seuraaviin neljään luokkaan:

2.1 Lainat, jotka Euroopan unioni myöntää makrotaloudellisiin tarkoituksiin

Tällaisiin lainoihin kuuluvat 1) kolmansille maille lainoina myönnettävä makrotaloudellinen rahoitusapu⁴, 2) maksutasetukilainat⁵ euroalueen ulkopuolisille jäsenvaltioille, joilla on

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

² Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 480/2009 (kodifioitu toisinto), annettu 25 päivänä toukokuuta 2009, takuurahaston perustamisesta ulkosuhteisiin liittyville hankkeille ("takuurahastoasetus") (EUVL L 145, 10.6.2009, s. 10).

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/1017, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2015, Euroopan strategisten investointien rahastosta, Euroopan investointineuvontakeskuksesta ja Euroopan investointihankeportaalista sekä asetusten (EU) N:o 1291/2013 ja (EU) N:o 1316/2013 muuttamisesta – Euroopan strategisten investointien rahasto ("ESIR-asetus"). EUVL L 169, 1.7.2015, s. 1.

⁴ Makrotaloudellista rahoitusapua voidaan antaa myös unionin ulkopuolisille maille myönnettävinä avustuksina (joita ei käsitellä tässä kertomuksessa). Viittaukset oikeusperustoihin luetellaan valmisteluasiakirjan taulukon A2B liitteessä.

⁵ Neuvoston asetus (EY) N:o 332/2002, annettu 18 päivänä helmikuuta 2002, järjestelystä keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämiseksi jäsenvaltioiden maksutaseille (EYVL L 53, 23.2.2002, s. 1).

maksutasevaikeuksia, ja 3) Euroopan rahoituksen vakautusmekanismin (ERVM)⁶ piiriin kuuluvat lainat kaikille sellaisille jäsenvaltioille, joille poikkeukselliset tapahtumat ovat kyseisistä jäsenvaltioista riippumattomista syistä aiheuttaneet vakavia taloudellisia tai rahoituksellisia häiriöitä tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa tällaisia häiriöitä. Viimeksi mainitut lainat myönnetään yhdessä Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) rahoitustuen kanssa.

2.2 Mikrotaloudellisiin tarkoituksiin myönnettävät lainat

Tämä luokka sisältää Euratom-lainat⁷. Euratomin lainajärjestelyä voidaan käyttää seuraaviin tarkoituksiin:

- *[jäsenvaltioissa]*: investoinnit ydinvoimalaitoksiin ja ydinpolttoainekiertoon liittyviin teollisuuslaitoksiin⁸ ja
- *[tietyissä EU:n ulkopuolisissa maissa]*: investoinnit nykyisten tai rakenteilla olevien ydinvoimalaitosten turvallisuuden ja tehokkuuden parantamiseen sekä ydinvoimalaitosten käytöstäpoistamishankkeisiin.⁹

2.3 Rahoitus, jonka Euroopan investointipankki (EIP) myöntää EU:n takauksen saaneisiin toimiin EU:n ulkopuolisissa valtioissa (EIP:n ulkoinen rahoitus)¹⁰ (ulkoinen lainanantovaltuus)

EU antaa ulkoisen lainanantovaltuuden yhteydessä talousarviostaan takuun, jonka ansiosta EIP voi lisätä lainanantoaan EU:n ulkopuolella tukeakseen EU:n toimintapolitiikkaa. Ulkoisella lainanantovaltuudella tuetaan EIP:n toimia liittymistä valmistelevissa maissa, itäisissä ja eteläisissä naapurimaissa, Aasiassa, Latinalaisessa Amerikassa ja Etelä-Afrikassa. Ulkoisen lainanantovaltuuden nykyisellä kaudella (2014–2020) EU:n talousarviosta taataan EIP:n toimia enintään 32,3 miljardin euron arvosta. Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 14. maaliskuuta 2018 ulkoisen lainanantovaltuuden väliarvioinnin yhteydessä päätöksen (EU) 2018/412, jolla muutetaan päätöstä N:o 466/2014/EU. Uudessa päätöksessä korotetaan nykyisen lainanantovaltuuden enimmäismäärä 27 miljardista eurosta 32,3 miljardiin euroon. Väliarvioinnin pohjalta asetettiin uusi tavoite, joka koskee pakolaisten, muuttajien, vastaanottavien ja kauttakulkuyhteisöjen sekä alkuperäyhteisöjen pitkän aikavälin taloudellisen selviytymiskyvyn parantamisen käyttöä strategisena keinona, jolla puututaan muuttoliikkeen perimmäisiin syihin.

EU myöntää EIP:lle takuun, joka kattaa EIP:n unionin ulkopoliittisten tavoitteiden tukemiseksi unionin ulkopuolella toteuttamiin rahoitustoimiin liittyvät valtoriskit ja poliittiset riskit. Lisäksi EIP rahoittaa unionin ulkopuolella omalla riskillään sellaisten yhteisöjen

⁶ Neuvoston asetus (EU) N:o 407/2010, annettu 11 päivänä toukokuuta 2010, Euroopan rahoituksen vakautusmekanismin perustamisesta (EUVL L 118, 12.5.2010, s. 1).

⁷ Maaliskuun 25. päivänä 1957 tehty Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) perustamissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä.

⁸ Jäsenvaltioiden tapauksessa: Neuvoston päätös 77/270/Euratom, tehty 29 päivänä maaliskuuta 1977, komission valtuuttamisesta ottamaan Euratom-lainoja ydinlaitosten rahoittamiseen osallistumiseksi (EYVL L 88, 6.4.1977, s. 9), sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä.

⁹ Tiettyjen EU:n ulkopuolisten maiden tapauksessa: Neuvoston päätös 94/179/Euratom, tehty 21 päivänä maaliskuuta 1994 (EYVL L 84, 29.3.1994), sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä.

¹⁰ Viittaukset oikeusperustoihin luetellaan valmisteluasiakirjan taulukon A3 liitteessä. Ks. alaviite 6. Kaikki oikeusperustat on mainittu joko liitteessä tai alaviiteissä.

rahoitustoimia, joilla on investointiluokan luottoluokitus, sekä erityisiin valtuuksiin perustuvia toimia esimerkiksi AKT-maissa.

Jotta voitaisiin tukea unionin ulkoista toimintaa ja tarjota EIP:lle mahdollisuus rahoittaa investointeja unionin ulkopuolella ilman, että sen luottokelpoisuus kärsii, suurimmalle osalle toimista, jotka EIP toteuttaa unionin ulkopuolella, on myönnetty EU:n talousarviotakuu.

Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto

Takauksella katettu EIP:n myöntämä ulkoinen rahoitus sekä makrotaloudelliseen rahoitusapuun liittyvät lainat ja Euratom-lainat kolmansille maille on vuodesta 1994 lähtien katettu ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetusta takuurahastosta, jäljempänä 'takuurahasto'. Jäsenvaltioille myönnetty maksutasetukilainat, ERVM-lainat ja Euratom-lainat puolestaan katetaan suoraan EU:n talousarviosta.

Takuurahasto kattaa EU:n ulkopuolisille valtioille tai EU:n ulkopuolisissa valtioissa toteutettaville hankkeille myönnettyihin lainoihin liittyvät maksulaiminlyönnit ja tällaisille maille tai hankkeille myönnetyt takaukset. Sen tehtävänä on

- varmistaa maksuvalmius ilman, että takauksella katettujen lainojen takaisinmaksun laiminlyönnin tai viivästymisen yhteydessä jouduttaisiin aina turvautumaan EU:n talousarvioon; ja
- tarjota budjettikuria vahvistava väline luomalla rahoituspuitteet, joiden perusteella EU:n ulkopuolisille maille myönnettäviä EU:n ja EIP:n lainoja koskeva EU:n takauspolitiikka määräytyy¹¹.

Jos EU:n ulkopuolisista maista tulee jäsenvaltioita, kyseisiin maihin liittyviä lainoja ei enää kateta takuurahastosta, vaan riskit katetaan suoraan EU:n talousarviosta. Takuurahaston toiminta rahoitetaan EU:n talousarviosta, ja sen varat on pidettävä tasolla, joka on tietty prosenttiosuus sen kattamasta laina- ja takauskannasta. Kyseinen prosenttiosuus, jota kutsutaan tavoitesummaksi, on tällä hetkellä 9 prosenttia¹². Jos takuurahaston varat eivät riitä, tarvittavat varat otetaan EU:n talousarviosta.

2.4 Euroopan investointipankin (EIP) ja Euroopan investointirahaston (EIR) myöntämä rahoitus jäsenvaltioissa toteutettaviin EU:n takauksella katettuihin toimiin – Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR-rahasto)

Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR-rahasto) on erittäin tärkeä osa Euroopan investointiohjelmää, jolla pyritään lisäämään pitkäkestoista talouskasvua ja kilpailukykyä Euroopan unionissa.

EU:n takaus kattaa tietyn osuuden EIP:n allekirjoittamista infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan kuuluvista rahoitus- ja investointitoimista sekä EIR:n allekirjoittamista pk-

¹¹ Vaikka ulkoiset riskit katetaan viime kädessä EU:n talousarviosta, takuurahasto toimii välineenä, joka suojaa EU:n talousarviota maksulaiminlyöntien riskiltä. Viimeisin takuurahaston tilannetta ja hoitoa koskeva vuosikertomus: COM(2017) 488 final, 14.9.2017 ja sen liitteenä oleva komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2017) 296 final, 14.9.2017. Vuotta 2017 koskevan kertomuksen odotetaan olevan saatavilla viimeistään kesäkuussa 2018 osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

¹² Rahaston toimintaa ja tavoitesummaa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin kertomuksessa COM(2014) 214 final, 8.4.2014, ja siihen liittyvässä valmisteluasiakirjassa SWD(2014) 129 final.

yrityksikseen kuuluvista rahoitus- ja investointitoimista. Jäljelle jäävän osuuden kattaa EIP-ryhmä omalla riskillään.

EIP ja EIR ovat vastuussa yksittäisiin toimiin liittyvien riskien arvioinnista ja seurannasta. Ne raportoivat näistä riskeistä komissiolle ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle.

Euroopan strategisten investointien rahaston takuurahasto (ESIR-takuurahasto)¹³

ESIR-asetuksen¹⁴ 12 artiklan mukaan ESIR-takuurahasto muodostaa likviditeettipuskurin, josta EIP:lle on suoritettava maksuja silloin kun tämä vetoaa EU:n takaukseen. Takaukseen perustuvat maksut suoritetaan EU:n ja EIP:n välisen ESIR-sopimuksen mukaan ESIR-takuurahastosta, jos maksun määrä ylittää EIP:n käytettävissä ESIR-tilillä olevien varojen määrän. EIP:n hallinnoima ESIR-tili on avattu EU:n takauksella katetuista ESIR-toimista ja takaisinperityistä määristä saatavien EU:n tulojen keruuta sekä EU:n takaukseen perustuvien maksujen suorittamista varten. Maksut suoritetaan tilin saldon sallimissa rajoissa.

ESIR-takuurahastoa rahoitetaan asteittain sen mukaan, miten EU:n takauksella katetut vastuut kasvavat.

ESIR-asetuksen 12 artiklan 4 kohdan mukaan komissio hallinnoi ESIR-takuurahaston varoja suoraan, ja varat sijoitetaan moitteettoman varainhoidon periaatetta ja asianmukaisia vakavaraisuussäntöjä noudattaen.

2.5 Kriisinhallintamekanismit, joita ei kateta EU:n talousarviosta

Finanssikriisin seurauksena on otettu käyttöön useita muita mekanismeja, joista **ei** kuitenkaan aiheudu riskiä EU:n talousarviolle. Ne on lueteltu tässä ainoastaan paremman kokonaiskuvan antamiseksi:

- *Kreikan lainajärjestely*¹⁵, joka rahoitetaan euroalueen muiden jäsenvaltioiden Kreikalle myöntämällä kahdenvälisillä lainoilla ja jota komissio hallinnoi keskitetysti.
- *Euroopan rahoitusvakaussävel* (ERVV)¹⁶: Euroalueen jäsenvaltiot perustivat ERVV:n tilapäiseksi pelastusmekanismiksi kesäkuussa 2010. Sen tarkoituksena oli antaa rahoitusapua euroalueen jäsenvaltioille osana makrotalouden sopeutusohjelmaa. Sopimus pysyvän pelastusjärjestelyn eli Euroopan vakaussävelin (EVM) perustamisesta tuli voimaan 27. syyskuuta 2012. ERVV on 1. heinäkuuta 2013 jälkeen jatkanut (yhdessä IMF:n ja eräiden jäsenvaltioiden kanssa) Kreikkaa sekä (yhdessä IMF:n, eräiden jäsenvaltioiden ja

¹³ Lisätietoja ESIR-takuurahaston hoidosta: COM(2017) 326 final, 16.6.2017.

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/1017, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2015, Euroopan strategisten investointien rahastosta, Euroopan investointineuvontakeskuksesta ja Euroopan investointihankeportaalista sekä asetusten (EU) N:o 1291/2013 ja (EU) N:o 1316/2013 muuttamisesta – Euroopan strategisten investointien rahasto ("ESIR-asetus"). Euroopan komissio ja EIP allekirjoittivat 22. heinäkuuta 2015 sopimuksen ESIR-rahaston hallinnoinnista ja EU:n takauksen myöntämisestä, jäljempänä 'ESIR-sopimus'. Kyseiseen sopimukseen on tehty muutos, joka allekirjoitettiin 21. heinäkuuta 2016.

¹⁵ Lisätietoa Kreikan lainajärjestelystä:

http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_en.htm.

¹⁶ Lisätietoja ERVV:stä: <http://www.efsf.europa.eu>.

EU:n/ERVM:n kanssa)¹⁷ Portugalia ja Irlantia koskevia käynnissä olevia ohjelmiaan, mutta se ei ole enää sitoutunut uusiin rahoitusohjelmiin tai sopimuksiin lainajärjestelyistä.

– *Euroopan vakausmekanismi (EVM)*¹⁸: EVM on tärkeä osa EU:n kokonaisvaltaista strategiaa, jonka tarkoituksena on turvata rahoitusvakaus euroalueella tarjoamalla rahoitustukea sellaisille euroalueen jäsenvaltioille, joilla on rahoitusvaikeuksia tai joita tällaiset vaikeudet uhkaavat. EVM on Luxemburgissa sijaitseva hallitustenvälinen elin, johon sovelletaan kansainvälistä julkisoikeutta ja jonka tosiasiallinen lainanantokapasiteetti on 500 miljardia euroa.

3. TAKAUKSELLA KATETTujen TOIMIEN KEHITYS

Tässä jaksossa kuvataan takauksella katettujen toimien kehitystä. Ensin tarkastellaan komission suoraan hallinnoimien toimien ja sen jälkeen EIP:n hallinnoimien toimien kehitystä.

Taulukko 1: EU:n talousarviosta katettu kokonaislainakanta 31. joulukuuta 2017 (milj. euroa)

	Jäljellä oleva pääoma	Kertynyt korko	Yhteensä	%
Jäsenvaltiot*				
Euratom	195,99	0,64	196,62	0,24 %
Maksutasetuki	3 050,00	64,08	3 114,08	3,79 %
EIP	1 378,38	10,90	1 389,28	1,69 %
ERVM	46 800,00	656,03	47 456,03	57,82 %
Jäsenvaltiot yhteensä**	51 424,36	731,65	52 156,02	63,55 %
Kolmannet maat***				
Makrotaloudellinen rahoitusapu	3 901,47	22,23	3 923,70	4,78 %
Euratom	52,92	0,26	53,17	0,06 %
EIP****	25 791,24	145,98	25 937,22	31,60 %
Kolmannet maat yhteensä	29 745,62	168,47	29 914,09	36,45 %
Yhteensä	81 169,98	900,12	82 070,11	100,00 %
* Riski katetaan suoraan EU:n talousarviosta. Lukuihin sisältyvät myös jäsenvaltioille ennen niiden EU:hun liittymistä myönnetty Euratom-lainat ja EIP:n lainat.				

¹⁷ EU/ERVM-lainoille on myönnetty takaus EU:n talousarviosta.

¹⁸ Tietoja EVM:stä: <http://esm.europa.eu>.

- ** Lukuihin eivät sisälly ESIR-toimet, joihin liittyviä lainoja on raportointipäivään mennessä nostettu 10 128 miljoonaa euroa.
- *** Rahastosta katettava riski on rajoitettu 18,58 miljardiin.
- **** Mukana ovat myös EIP:n lainat, jotka ovat siirtyneet EU:lle Syyrian ja Tunisian (Enfidha) maksulaiminlyöntien seurauksena. (määrä: 432,16 miljoonaa euroa; sisältää jäljellä olevan pääoman sekä kertyneet korot ja viivästyskorot). Nämä lainat on kirjattu koko määrältään järjestämättömiksi lainoiksi EU:n vuosien 2015, 2016 ja 2017 tilinpäätöksissä.

Valmisteluasiakirjan taulukoissa A1, A2a, A2b ja A3 on tarkempia tietoja näistä jäljellä olevista määristä, erityisesti enimmäismääristä, nostetuista määristä ja takausprosentteista.

3.1. Komission suoraan hallinnoimat toimet

Komissio antaa kolmansille maille ja jäsenvaltioille rahoitustukea kahdenvälisinä lainoina. Tähän tarvittava rahoitus hankitaan pääomamarkkinoilta, ja lainat taataan EU:n talousarviosta. Tukea annetaan tavoitteista riippuen joko neuvoston tai neuvoston ja Euroopan parlamentin säädösten nojalla. Komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja varmistavat Euroopan ulkosuhdehallinnon avustuksella, että kolmansille maille myönnettävä rahoitustuki vastaa EU:n ulkosuhdepolitiikan yleisiä tavoitteita.

Komissiolla on neuvoston hyväksymien lainanantotoimien rahoittamiseksi valtuudet hankkia rahoitusta pääomamarkkinoilta sekä EU:n että Euratomin puolesta. Lainanotto- ja lainananto-operaatiot toteutetaan back-to-back-järjestelyllä, jossa otto- ja antolainaus sovitetaan yhteen sen varmistamiseksi, ettei EU:n talousarvioon kohdistu korko- eikä valuuttakurssiriskiä.¹⁹ Otto- ja antolainauskannat vastaavat toisiaan.

Taulukko 1: EU:n lainanotto- ja -ottotoimet vuonna 2017 (miljoonaa euroa)

Väline	Edunsaaja	Maksupäivä	Määrä
Makrotaloudellinen rahoitusapu (MFA)	Ukraina MFA III – 2. erä, 4.4.2031	4.4.2017	600
	Georgia – 2. erä, 18.5.2032	18.5.2017	13
	Tunisia MFA I – 3. erä, 20.7.2032	20.7.2017	100
	Tunisia MFA II – 1. erä, 4.4.2031	25.10.2017	200
	Jordania MFA II – 1. erä, 4.4.2031	25.10.2017	100
Euratom	Energoatom (Ukraina) – 1. erä, 4.5.2027	4.5.2017	50
		Yhteensä	1063

¹⁹ ERVM-asetuksessa sallitaan turvautuminen ennakkorahoitukseen, sillä komissio valtuutetaan siinä ”ottamaan lainaa pääomamarkkinoilta tai rahoituslaitoksilta tarkoituksenmukaisimpana ajankohtana suunniteltujen maksuerien välillä, jotta rahoituskulut saataisiin minimoitua ja komission maine unionin liikkeeseenlaskijana markkinoilla säilyisi”. Mahdolliset lainapositiona johtuvat cost of carry -kustannukset kantaa kuitenkin lainanottaja.

Taulukko 2: Vuosiksi 2018 ja 2019 suunnitellut uudet lainananto- ja lainanottoimet (takaus EU:n talousarviosta) (miljoonaa euroa)

Väline	2018	2019
A. Unionin talousarviotakauksella katettu unionin ja Euratomin lainanotto ja -anto		
1. Unionin makrotaloudellinen rahoitusapu kolmansille maille		
Päätetyt ja tulevat toimet:		
Georgia III	15	20
Jordania II	100	
Moldova	20	40
Tunisia II	300	
Ukraina IV	500	500
Makrotaloudellinen rahoitusapu, välisumma	935	560
2. Euratomin lainat	50	100
3. Maksutasetuki	0	0
4. Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi (ERVM)	4 500^[1]	0
A yhteensä	5 485	660
B. Unionin talousarviotakauksella katetut Euroopan investointipankin lainat		
1. Liittymistä valmistelevat maat	983	1135
2. Naapuruuspolitiikan kohdemaat ja kumppanuusmaat	2 061	2037
3. Aasia and Latinalainen Amerikka	563	417
4. Etelä-Afrikan tasavalta	74	69
B yhteensä	3 681	3 657
Kaikki yhteensä	9 166	4 317

[1] Portugalilla ja Irlannilla on oikeus pyytää EU-lainoilleen lisää maksuaikaa. ERVM:n lainoista seuraavat erääntyvät 4. huhtikuuta 2018, ja Irlanti on pyytänyt lisämaksuaikaa. Lisäksi Irlannille ja Portugalille myönnettyistä lainoista erääntyy 4. lokakuuta 2018 yhteensä 1 100 000 000 euroa (Irlannin osuus tästä summasta on 500 miljoonaa ja Portugalin 600 miljoonaa euroa).

3.1.1. Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi (ERVM)

Ecofin-neuvosto asetti 9. ja 10. toukokuuta 2010 antamissaan päätelmissä mekanismin määräksi 60 000 miljoonaa euroa.²⁰ Lisäksi euroalueen jäsenvaltiot olivat valmiita tarvittaessa täydentämään mekanismin varoja. Jäsenvaltioille myönnettävien lainojen ja luottojärjestelyjen pääoma voi neuvoston asetuksen (EU) N:o 407/2010²¹ 2 artiklan 2 kohdan mukaan olla enintään yhtä suuri kuin omien varojen enimmäismäärän mukainen maksumäärärahojen liikkumavara.

Neuvoston tehtyä päätökset unionin rahoitustuen myöntämisestä Irlannille²² (enintään 22 500 miljoonaa euroa) ja Portugalille²³ (enintään 26 000 miljoonaa euroa) Irlannille on maksettu 22 500 miljoonaa euroa ja Portugalille 24 300 miljoonaa euroa (Portugalin hallitus

²⁰ Ks. Ecofin-neuvoston 9. ja 10. toukokuuta 2010 pidettyä ylimääräistä kokousta koskeva lehdistötiedote (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf).

²¹ Neuvoston asetus (EU) N:o 407/2010, annettu 11 päivänä toukokuuta 2010, Euroopan rahoituksenvakautusmekanismin perustamisesta (EUVL L 118, 12.5.2010, s. 1).

²² Neuvoston täytäntöönpanopäätös 2011/77/EU, annettu 7 päivänä joulukuuta 2010, unionin Irlannille myöntämästä rahoitustuesta (EUVL L 30, 4.2.2011, s. 348).

²³ Neuvoston täytäntöönpanopäätös 2011/344/EU, annettu 30 päivänä toukokuuta 2011, unionin Portugalille myöntämästä rahoitustuesta (EUVL L 159, 17.6.2011, s. 88). Ks. myös oikaisu (EUVL L 178, 10.7.2012, s. 15).

ei pyytänyt myönnetystä määrästä jäljelle jääneen 1 700 miljoonan euron osuuden maksamista). ERVM:n jäljellä oleva kapasiteetti on näin 13 200 miljoonaa euroa, ja siitä voidaan tarvittaessa myöntää lisää tukea.

Euroryhmä/Ecofin-neuvosto päätti huhtikuussa 2013 pidentää ERVM:n lainojen painotettua keskimääräistä juoksuaikaa 12,5 vuodesta 19,5 vuoteen, mikä tarjoaa lainansaajamaille mahdollisuuden pyytää lainojen erääntymisaikojen pidentämistä vuoteen 2026 asti (lainaeräkohtaisesti).

Vuoden 2017 tapahtumat

Irlanti

Irlannilta saatiin 27. marraskuuta 2017 pyyntö pidentää 4. huhtikuuta 2018 erääntyvää 3,4 miljardin euron ERVM-lainaa, jonka Irlanti oli nostonut maaliskuussa 2011. Laina on jälleenrahoitettu vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä siten, että se erääntyy kahdessa erässä, joista ensimmäinen (2,4 miljoonaa euroa) erääntyy huhtikuussa 2025 ja toinen (1 miljardi euroa) huhtikuussa 2033.

Lisäksi Irlannilta odotetaan vuoden 2018 toisella neljänneksellä pyyntöä pidentää 4. lokakuuta 2018 erääntyvää 0,5 miljardin euron ERVM-lainaa, jonka Irlanti nosti lokakuussa 2011.

Irlannille myönnettyjen ERVM-lainojen painotettu keskimääräinen erääntymisaika on vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä toteutetun laina-ajan pidentämisen jälkeen 16,8 vuotta.

Portugali

Portugalilta odotetaan vuoden 2018 toisella neljänneksellä pyyntöä pidentää 4. lokakuuta 2018 erääntyvää 600 miljoonan euron ERVM-lainaa, jonka Portugali nosti lokakuussa 2011.

3.1.2. Maksutasetukijärjestely

EU:n keskipitkän aikavälin rahoitustukea koskeva järjestely (maksutasetukijärjestely) otettiin uudelleen käyttöön vuoden 2008 lopulla Unkarin tukemiseksi ja sen jälkeen Latvian ja Romanian markkinoiden luottamuksen palauttamiseksi. Määrärahoja sidottiin yhteensä 14 600 miljoonaa euroa, ja tästä kokonaismäärästä maksettiin 13 400 miljoonaa euroa.

Vuoden 2017 tapahtumat

Romania maksoi takaisin 1 150 miljoonan euron lainaerän syyskuussa 2017. Maksutasetukilainojen jäljellä oleva määrä väheni näin 4 200 miljoonasta eurosta 3 050 miljoonaan euroon vuonna 2017.

Maksutasetukijärjestelyssä oli 31. joulukuuta 2017 jäljellä sen 50 000 miljoonan euron enimmäismäärästä 46 950 miljoonaa euroa. Tästä määrästä voidaan tarvittaessa myöntää lisää tukea.

3.1.3. Makrotaloudellisen rahoitusavun lainat

Yleissääntönä on, että makrotaloudellista rahoitusapua koskevat päätökset hyväksytään Euroopan parlamentissa ja neuvostossa (SEUT-sopimuksen 212 artikla). Neuvosto voi kuitenkin hyväksyä komission ehdotuksesta päätöksen silloin, kun tilanne kolmannessa

maassa edellyttää kiireellistä rahoitusapua (SEUT-sopimuksen 213 artikla). Tätä menettelyä käytettiin myönnettäessä Ukrainalle toinen makrotaloudellista rahoitusapua koskeva paketti vuonna 2014.

Vuoden 2017 tapahtumat

Georgia

Georgia maksoi 18. toukokuuta 2017 takaisin toisen ja samalla viimeisen erän (13 miljoonaa euroa) osana edellistä makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelmaa²⁴ sille myönnetystä lainasta (yhteensä 23 miljoonan euron lainapäätös).

Jordanian hašemiittinen kuningaskunta

Jordanian toinen makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelma

Jordanian toista makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelmaa (Jordania II) koskeva yhteisymmärryspöytäkirja ja lainajärjestelysopimus allekirjoitettiin 19. syyskuuta 2017. Jordanian viranomaiset ratifioivat asiakirjat 19. syyskuuta 2017, ja lainasopimus tuli voimaan 3. lokakuuta 2017. Jordanian toisen ohjelman²⁵ (yhteensä 200 miljoonan euron rahoitusapupäätös) mukainen ensimmäinen 100 miljoonan euron lainaerä maksettiin Jordaniaalle 25. lokakuuta 2017.

Tunisia

Tunisian ensimmäinen makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelma

Tunisian ensimmäisen ohjelman²⁶ (yhteensä 300 miljoonan euron rahoitusapupäätös) mukainen jäljellä oleva 100 miljoonan euron lainaerä maksettiin Tunisialle 20. heinäkuuta 2017.

Tunisian toinen makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelma

Tunisian toista makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelmaa (Tunisia II) koskeva yhteisymmärryspöytäkirja ja lainajärjestelysopimus allekirjoitettiin 27. huhtikuuta 2017. Tunisian viranomaiset ratifioivat asiakirjat 11. elokuuta 2017, ja lainasopimus tuli voimaan 8. syyskuuta 2017. Tunisian toisen ohjelman²⁷ (yhteensä 500 miljoonan euron rahoitusapupäätös) mukainen ensimmäinen, 200 miljoonan euron lainaerä maksettiin Tunisialle 25. lokakuuta 2017.

Ukraina

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 778/2013/EU, annettu 12 päivänä elokuuta 2013, makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämisestä Georgialle (EUVL L 218, 14.8.2013, s. 15).

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2016/2371, annettu 14 päivänä joulukuuta 2016, makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämisestä Jordanian hašemiittiselle kuningaskunnalle (EUVL L 352, 23.12.2016, s. 18).

²⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 534/2014/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, makrotaloudellisen avun myöntämisestä Tunisian tasavallalle (EUVL L 151, 21.5.2014, s. 9).

²⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2016/1112, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2016, makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämisestä Tunisialle (EUVL L 186, 9.7.2016, s. 1).

Komissio hyväksyi 16. maaliskuuta 2017 päätöksen toisen, 600 miljoonan euron lainaerän maksamisesta Ukrainalle osana Ukrainan kolmatta makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelmaa²⁸. Lainaerä maksettiin 4. huhtikuuta 2017. Kolmas ja samalla viimeinen ohjelman mukainen erä (600 miljoonaa euroa) peruutettiin.

Euroopan parlamentti ja neuvosto päättivät 13. syyskuuta 2017 myöntää 100 miljoonaa euroa makrotaloudellista lisärahoitusapua Moldovan tasavallalle²⁹ (kokonaissummasta enintään 60 miljoonaa euroa myönnetään lainoina ja enintään 40 miljoonaa euroa avustuksina).

Komissio hyväksyi vuonna 2017 ehdotuksen, joka koskee 45 miljoonan euron makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämistä Georgialle (ehdotus oli vuoden lopussa vielä käsiteltävänä Euroopan parlamentissa ja neuvostossa).

Lainoja maksettiin takaisin yhteensä 58,13 miljoonaa euroa (Albania 1,8 miljoonaa euroa, Bosnia ja Hertsegovina 4 miljoonaa euroa, entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia 8 miljoonaa euroa, Montenegro 1,10 miljoonaa euroa ja Serbia 43,23 miljoonaa euroa).

Makrotaloudelliseen rahoitusapuun liittyvien lainojen jäljellä oleva määrä kasvoi 2 946,6 miljoonasta eurosta 3 901,47 miljoonaan euroon 31. joulukuuta 2016 ja 31. joulukuuta 2017 välisenä aikana. Ukrainalle myönnettyjen lainojen osuus makrotaloudellisen rahoitusavun vastuista on 72 prosenttia.

Tapahtumat 31. joulukuuta 2017 jälkeen (30. kesäkuuta 2018 asti)

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 18. huhtikuuta 2018 päätöksen (EU) 2018/598³⁰ makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämisestä Georgialle.

3.1.4. Euratom-lainat

Jäsenvaltioille ja tietyille tukikelpoisille EU:n ulkopuolisille maille (tällä hetkellä Venäjä, Armenia ja Ukraina) myönnettäville Euratom-lainoille on asetettu 4 000 miljoonan euron enimmäismäärä, josta on jo nostettu noin 92 prosenttia. Yhteensä 4 000 miljoonan euron päätöksestä on näin jäljellä 326 miljoonaa euroa.

Ukrainalle myönnettiin 7. elokuuta 2013 lainaa 300 miljoonaa euroa käytössä olevien ydinlaitosten turvallisuuden parantamiseen, ja takaussopimus ratifioitiin Ukrainan parlamentissa 15. toukokuuta 2014. Laina myönnettiin läheisessä yhteistyössä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) kanssa, joka myönsi samanaikaisesti Ukrainalle 300 miljoonan euron lainan.

Komissio hyväksyi 27. toukokuuta 2015 Euratom-lainan maksun Energoatom-yritykselle 100 miljoonaan euroon asti sillä edellytyksellä, että Energoatom on nostanut EBRD:n

²⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2015/601, annettu 15 päivänä huhtikuuta 2015, makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä Ukrainalle (EUVL L 100, 15.4.2015).

²⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2017/1565, annettu 13 päivänä syyskuuta 2017, makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä Moldovan tasavallalle (EUVL L 242, 20.9.2017, s. 14).

³⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2018/598, annettu 18 päivänä huhtikuuta 2018, makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämisestä Georgialle (EUVL L 103, 23.4.2018, s. 8–13).

myöntämästä lainasta vähintään 50 miljoonaa euroa. Näillä lainoilla on myös valtiontakaukset, jotka kattavat 100 prosenttia vuoden lopussa jäljellä olevista määristä.

Vuoden 2017 tapahtumat

Ensimmäinen 50 miljoonan euron Euratom-lainaerä maksettiin toukokuussa 2017.

Tapahtumat 31. joulukuuta 2017 jälkeen

Toinen 50 miljoonan euron erä on tarkoitus maksaa kesäkuussa 2018.

3.2. EIP:n ulkoisten rahoitustoimien kehitys

Vuoden 2017 tapahtumat

EIP:n vuodet 2014–2020 kattavan yleisen valtuuden puitteissa oli 31. joulukuuta 2017 mennessä myönnetty lainoja yhteensä 13 879 miljoonaa euroa. Tästä summasta vain 3 516 miljoonaa euroa oli nostettu kyseiseen päivään mennessä, ja nostettujen lainojen pääoma kyseisenä ajankohtana oli 3 185 miljoonaa euroa (ks. valmisteluasiakirjan taulukko A3). Lisätietoja EIP:n valtuuksien kattamista maista on valmisteluasiakirjan taulukoissa A1, A3 ja A4.

EIP:n aikaisempia ulkoisia valtuuksia koskevat tiedot esitetään valmisteluasiakirjan taulukossa A3.

Syyrian hallitus jatkoi EIP:n lainoihin liittyvien korkomaksujen ja takaisinmaksujen laiminlyöntejä vuonna 2017. EIP on pyytänyt takuurahastoa kattamaan nämä suorittamatta jääneet maksut (ks. kohta 5.1.3 jäljempänä).

Kaikkien tässä jaksossa käsiteltyjen välineiden kokonaislainakanta 31. joulukuuta 2017 on esitetty edellä taulukossa 1.

4. EU:N TALOUSARVIOSTA KATETTAVAT RISKIT

4.1. Riskin määrittely

EU:n talousarviosta katettava riski johtuu takauksella katettujen toimien jäljellä olevasta pääomasta ja koroista.

EU:n talousarviosta (joko suoraan tai takuurahaston kautta) katettavia riskejä on tässä kertomuksessa arvioitu seuraavilla kahdella menetelmällä:

- Kokonaisriskiin perustuvassa lähestymistavassa lasketaan katettavan riskin kokonaismäärä, joka on kyseisiin toimiin liittyvän jäljellä olevan pääoman kokonaismäärä (kertynyt korko mukaan luettuna) tietyssä päivänä.³¹
- Talousarvioon perustuvassa lähestymistavassa lasketaan EU:n talousarviosta katettava vuotuinen riski eli vuosittain erääntyvä enimmäismäärä, jonka EU joutuisi maksamaan

³¹ Ks. kertomuksen taulukko 1.

varainhoitovuonna, jos kaikki takauksen saaneisiin lainoihin liittyvät maksut laiminlyödään.³²

4.2. Kokonaisriskin koostumus

EU:n talousarviosta katetut jäljellä olevia kokonaismääriä vastaavat enimmäisriskit liittyivät vuoteen 2010 saakka pääasiassa kolmansille maille myönnettyihin lainoihin. Finanssikriisi on kuitenkin vuodesta 2011 vaikuttanut jäsenvaltioiden julkisiin talouksiin huomattavasti. Tämä on aiheuttanut sen, että EU on lisännyt lainanantoon vastatakseen jäsenvaltioiden rahoitustarpeisiin.

Riskin koostumus on tämän seurauksena muuttunut. Kun tarkastellaan tilannetta 31. joulukuuta 2017, 64 prosenttia jäljellä olevasta kokonaismäärästä³³ koskee ottolainausta, joka liittyy jäsenvaltioille myönnettyihin suoraan EU:n talousarviosta katettaviin lainoihin (vastaava osuus 31. joulukuuta 2010 oli 45 prosenttia).

4.3. EU:n talousarviosta katettava vuotuinen riski

Kun tarkastellaan 31. joulukuuta 2017 jäljellä olevia lainoja (ks. edellä oleva taulukko 1), EU:n maksettavaksi tulisi vuonna 2018 (suoraan tai takuurahaston välityksellä) enintään 9 965 miljoonaa euroa, jos kaikki takauksen saaneisiin lainoihin liittyvät maksut laiminlyötään. Määrä kattaa vuonna 2018 erääntyvät takauksen saaneiden lainojen lyhennykset ja korkomaksut, kun oletetaan, ettei koko lainaa vaadita heti maksuun, jos maksut laiminlyödään (ks. yksityiskohtaisemmat tiedot valmisteluasiakirjan taulukosta A4).

4.3.1. Jäsenvaltioihin liittyvät riskit

EU:lle aiheutuva jäsenvaltioiden kanssa toteutettaviin toimiin liittyvä vuotuinen enimmäisriski on vuonna 2018 yhteensä 7 482,8 miljoonaa euroa (noin 75,1 prosenttia vuotuisesta kokonaisriskistä). Riskit koskevat:

- a) jäsenvaltioille ennen EU:hun liittymistä myönnettyjä EIP:n lainoja ja/tai Euratom-lainoja,
- b) maksutasetukijärjestelystä myönnettyjä lainoja, ja
- c) ERVM:stä myönnettyjä lainoja.

Taulukko 2: Jäsenvaltioiden sijoittuminen EU:n talousarviosta katettavan vuotuisen riskin perusteella vuonna 2018 (milj. euroa)

Sija	Maa	Lainat	Vuotuinen enimmäisriski	Maan painoarvo suhteessa jäsenvaltioiden vuotuisen riskiin	Maan painoarvo suhteessa vuotuisen kokonaisriskiin (jäsenvaltiot ja muut maat)
1	Irlanti	c)	4 507,25	60,2 %	45,2 %

³² Tässä laskentamenetelmässä otetaan huomioon ainoastaan erääntyneet maksut, eikä oleteta, että koko laina vaadittaisiin heti maksuun, jos maksut laiminlyödään (ks. kertomuksen taulukot 2 ja 3 sekä valmisteluasiakirjan taulukko A4).

³³ Ks. taulukko 1.

2	Romania	a + b)	1 603,89	21,4 %	16,1 %
3	Portugali	c)	1 191,00	15,9 %	12,0 %
4	Bulgaria	a)	67,65	0,9 %	0,7 %
5	Kroatia	a)	35,77	0,5 %	0,4 %
6	Latvia	a + b)	26,06	0,3 %	0,3 %
7	Puola	a)	20,70	0,3 %	0,2 %
8	Slovakia	a)	13,82	0,2 %	0,1 %
9	Tšekki	a)	13,16	0,2 %	0,1 %
10	Liettua	a)	3,49	0,0 %	0,0 %
Yhteensä			7 482,8	100,0 %	75,1 %

4.3.2. Kolmansiin maihin liittyvä riski

Takuurahastosta vuonna 2018 katettava kolmansiin maihin liittyvä enimmäisriski on 2 482,09 miljoonaa euroa (24,9 prosenttia vuotuisesta kokonaisriskistä). Kolmansiin maihin liittyvät riskit koskevat EIP:n lainoja, makrotaloudelliseen rahoitusapuun liittyviä lainoja ja Euratom-lainoja (yksityiskohdat esitetään valmisteluasiakirjan taulukossa A2b). Takuurahastosta katettujen, kolmansille maille myönnettyjen takauksen saaneiden lainojen erääntymisajat ulottuvat vuoteen 2042.

Jäljempänä on lueteltu järjestyksessä kymmenen maata (46:sta EU:n ulkopuolisesta maasta), joiden maksettavana on suurimmat lyhennykset vuonna 2018. Näiden maiden osuus on 2 041,42 miljoonaa euroa eli 82 prosenttia takuurahastosta vuonna 2018 katettavasta kolmansia maita koskevasta vuotuisesta riskistä. Näiden maiden taloudellista tilannetta arvioidaan ja kommentoidaan valmisteluasiakirjan kohdassa 3. Kutakin maata koskevassa taulukossa esitetään myös luottoluokituslaitosten arvio maan luottokelpoisuudesta.

Taulukko 3: **Kymmenen EU:n ulkopuolista maata**, joista aiheutuu EU:n talousarviolle suurin vuotuinen riski vuonna 2018 (milj. euroa), riskin suuruuden mukaisessa alenevassa järjestyksessä

Sija	Maa	Vuotuinen enimmäisriski	Maan painoarvo suhteessa kolmansien maiden vuotuisen riskiin	Maan painoarvo suhteessa vuotuisen kokonaisriskiin (jäsenvaltiot ja muut maat)
1	Turkki	604,90	24,4 %	6,1 %
2	Tunisia	273,93	11,0 %	2,7 %
3	Egypti	267,21	10,8 %	2,7 %
4	Marokko	247,22	10,0 %	2,5 %
5	Serbia	209,08	8,4 %	2,1 %
6	Ukraina	131,92	5,3 %	1,3 %
7	Etelä-Afrikka	111,47	4,5 %	1,1 %
8	Libanon	77,07	3,1 %	0,8 %
9	Bosnia ja Hertsegovina	63,20	2,5 %	0,6 %
10	Syyria	55,44	2,2 %	0,6 %
Yhteensä (10 suurinta)		2 041,42	82,2 %	20,5 %

5. TAKAUSTEN KÄYTTÖÖNOTTO JA TAKAUSTEN PERUSTEELLA SUORITETUT MAKSUT

5.1. Velanhoitokustannukset, joita ei kateta ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahastosta (Euratom-lainat jäsenvaltioille, ERVM-lainat ja maksutasetukilainat)

5.1.1. Maksut kassavaroista

Jos velallinen ei maksa lainaa takaisin EU:lle eräpäivään mennessä, velanhoitokustannukset katetaan eräpäivänä väliaikaisesti EU:n talousarviosta. Komissio käyttää tällöin käteisvarojaan välttääkseen ottamiinsa lainoihin liittyvien maksujen myöhästymisen ja siitä mahdollisesti aiheutuvat ylimääräiset lainanhoitokustannukset.³⁴

³⁴ Ks. neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 609/2014, annettu 26 päivänä toukokuuta 2014, perinteisten, ALV- ja BKTL-perusteisten omien varojen käyttöön asettamisessa sovellettavista menetelmistä ja

Koska suurin osa menoista aiheutuu vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana, velanmaksu ajoitetaan ensimmäistä neljänneistä seuraaville kuukausille ja kunkin kuukauden alkuun, jolloin käteisvarojen saldot ovat suurimmillaan.

5.1.2. EU:n talousarviosta suoritettut maksut

Jos yksi tai useampi jäsenvaltio ei täytä oikeudellisia velvoitteitaan³⁵ ja jos EU:n omien varojen määrä on riittämätön, komissio voi käyttää EU:n talousarviossa saatavilla olevia varoja ja käyttää ne velan takaisinmaksuun ennen muiden ei-pakollisten menojen kattamista. Jos EU:n talousarviossa käytettävissä olevat varat eivät riitä, jäsenvaltioiden on monivuotista rahoituskehystä koskevien säännösten ja EU:n lainsäädännön mukaan suoritettava tarvittavat lisämaksuosuudet, jotta velka voidaan maksaa ja talousarvio tasapainottaa. Jäsenvaltioiden maksuosuuksien enimmäismäärä on 1,20 prosenttia suhteessa EU:n BKTL:oon. EU:n lainsäädännön mukaan jäsenvaltiot voivat tarvittaessa suorittaa rahoitusosuuksia EU:n talousarvioon maksuosuuksistaan riippumatta.

Koska jäsenvaltioilla ei ollut maksulaiminlyöntejä vuonna 2017, niitä varten ei tarvittu määrärahoja.

5.2 Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahastoon liittyvät maksut ja takaisinperinnät (ulkoisen lainanantovaltuus, makrotaloudellinen rahoitusapu ja Euratom-lainat EU:n ulkopuolisille maille)

Jos EU:n myöntämän tai takaaman lainan saajan (EU:n ulkopuolisen maan) maksut myöhästyvät, suorittamatta jäänyt maksu katetaan takuurahastosta kolmen kuukauden kuluessa takuurahastolle esitetystä pyynnöstä.

EIP:n takuun nojalla pyytämät määrät otetaan takuurahaston tililtä sen jälkeen, kun komission yksiköt ovat antaneet tähän luvan. Kun EU suorittaa maksun EU:n takuun nojalla, EIP:n oikeudet ja oikeussuojakeinot siirtyvät EU:lle.³⁶ Euratom-lainojen ja makrotaloudellisen rahoitusavun lainojen tapauksessa jos maksu on viivästynyt kolme kuukautta eräpäivästä, komissio käyttää takuurahaston varoja kattaakseen maksulaiminlyönnin³⁷ ja täydentääkseen kassavarojaan.

menettelystä sekä käteisvarojen saamiseksi toteutettavista toimenpiteistä (EUVL L 168, 7.6.2014, s. 39), 14 artikla.

³⁵ Neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 609/2014, annettu 26 päivänä toukokuuta 2014, perinteisten, ALV- ja BKTL-perusteisten omien varojen käyttöön asettamisesta sovellettavista menetelmistä ja menettelystä sekä käteisvarojen saamiseksi toteutettavista toimenpiteistä (EUVL L 168, 7.6.2014, s. 39).

³⁶ Ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 466/2014/EU, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, EU:n takuun myöntämisestä Euroopan investointipankille unionin ulkopuolella toteutettavia investointihankkeita tukevista rahoitustoimista mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta, 8 artiklan 7 kohta.

³⁷ Lukuun ottamatta Bulgariaa ja Romaniaa, joille myönnettiin Euratom-lainoja ennen kuin ne liittyivät EU:hun. Nämä myöntämisajankohtana liittymisneuvotteluja käyneille maille myönnettyt lainat (ja lainataukaukset) katettiin takuurahastosta maiden liittymiseen asti. Jäljellä olevia määriä ei liittymispäivän jälkeen enää katsota unionin ulkoisiksi toimiksi, vaan ne katetaan suoraan EU:n talousarviosta.

EIP aloittaa EU:n puolesta takaisinperintämenettelyt EU:n maksettavaksi siirrettyjen summien osalta.³⁸

EIP:n lainat Syyriassa toteutettaville hankkeille

Syyrian hallitus on joulukuusta 2011 lähtien laiminlyönyt tietyt EIP:n lainoihin liittyvät korkomaksut ja takaisinmaksut. Koska viralliset maksupyynnöt eivät ole tuottaneet tulosta, EIP on toukokuusta 2012 lähtien joutunut turvautumaan takuurahastoon. Syyrian maksulaiminlyöntejä vastaavien, takuun nojalla pyydettyjen määrien kehittyminen esitetään taulukossa 4 a.

Taulukko 4 a: Takuurahastosta pyydetty määrät Syyrian lainoihin liittyvissä maksulaiminlyönneissä (milj. euroa)

Vuosi (jona määrä nostettu takuurahaston tililtä)	Takuuseen perustuvien suoritusten lukumäärä	Erääntyneiden maksuerien suuruus	Viivästyskorot ja kertyneet korot ³⁹	Takaisin peritty määrä	Yhteensä
2012	2	24,0	0,0	2,2	21,8
2013	8	59,3	1,4	0,0	60,7
2014	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2015	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2016	12	103,8	2,4	0,0	106,2
2017	13	56,1	0,2	0,0	56,3
Yhteensä	38	360,5	6,9	2,2	365,3

Takuulla katettujen Syyrian lainojen jäljellä oleva pääoma oli 31. joulukuuta 2017 yhteensä 555 miljoonaa euroa⁴⁰, ja viimeinen laina erääntyy vuonna 2030.

TAV Tunisie S.A. (Enfidhan lentoasema)

EIP vetosi 29. kesäkuuta 2016 ulkoiseen lainanantovaltuuteensa liittyvään EU:n takuuseen TAV Tunisie S.A:lle (Enfidhan lentoasema) myöntämänsä lainan osalta.

³⁸ Lisätietoja takaisinperintämenettelyistä on myös Euroopan unionin ja Euroopan investointipankin 25. heinäkuuta 2014 allekirjoittamassa takaisinperintäsopimuksessa, jossa määrätään EU:n sen EIP:lle myöntämän takuun nojalla suorittamien maksujen yksityiskohtaisista takaisinperintämenettelyistä. Takuu koskee EU:n ulkopuolella toteutettavia investointihankkeita tukevista rahoitustoimista mahdollisesti aiheutuvia tappiota.

³⁹ EIP perii viivästyskorot ja kertyneet korot vasta kunkin lainan toisen maksupyynnön yhteydessä. Niitä kertyy lainaan liittyvän maksun laiminlyöntipäivästä siihen saakka, kun maksu suoritetaan takuurahastosta.

⁴⁰ Tähän sisältyy 360,52 miljoonan euron määrä (pääoma ja korko), jonka maksua EIP on jo pyytänyt takuuseen vedoten.

Komissio maksoi vuonna 2017 EIP:lle tämän esittämien kolmen maksuvaatimuksen nojalla 28,7 miljoonaa euroa Enfidhan lentoaseman (Tunisia) maksulaiminlyöntien kattamiseksi. Syyskuun 2016 ja joulukuun 2017 välisenä aikana komissio maksoi takuurahastosta EIP:lle yhteensä 33,4 miljoonaa euroa neljän maksuvaatimuksen nojalla. Viimeisin maksu suoritettiin 15. joulukuuta 2017.

TAV Tunisie S.A:n (Enfidhan lentoasema) maksulaiminlyöntejä vastaavat takuurahastosta pyydetty määrät esitetään taulukossa 4 b.

Taulukko 4 b. TAV Tunisie S.A:han (Enfidhan lentoasema) liittyvä takuurahastolle esitetty maksupyyntö (milj. euroa)

Vuosi, jona määrä on nostettu tililtä	Takuuseen perustuvien suoritusten lukumäärä	Erääntyneiden maksuerien suuruus	Viivästyskorot ja kertyneet korot ³²	Takaisin peritty määrä	Yhteensä
2016	1	4,56	0,09	0,00	4,65
2017	3	28,69	0,01	0,00	28,70
Yhteensä	4	33,25	0,10	0,00	33,35

Tapahtumat 31. joulukuuta 2017 jälkeen (30. kesäkuuta 2018 asti)

Helmi- ja maaliskuussa 2018 takuurahastosta maksettiin Syyrian maksulaiminlyöntien vuoksi esitettyjen kahden maksuvaatimuksen perusteella yhteensä 10,6 miljoonaa (3,2 miljoonaa euroa ja 7,4 miljoonaa euroa mukaan lukien EIP:n perimä viivästyskorko).

Enfidhan lentoasemalta takaisinperityt 0,14 miljoonaa euroa hyvitetiin takuurahastoon 15. tammikuuta 2018. Määrä kirjattiin taseen vastaaviin (saamiseksi) 31. joulukuuta 2017.

5.3. Takuurahaston tilanteen kehittyminen

Takuurahaston perustamisesta annetun asetuksen (takuurahastoasetuksen)⁴¹ säännösten mukaan takuurahaston varojen on saavutettava tarkoituksenmukainen taso (tavoitesumma). Tavoitesummaksi on vahvistettu 9 prosenttia kuhunkin toimenpiteeseen liittyvien pääomasitoumusten kokonaismäärästä, johon lisätään kertyneet korot. Tavoitesumman saavuttaminen varmistetaan käyttämällä rahoitusjärjestelyä.

EU:n talousarviosta maksettiin takuurahastoon tämän rahoitusjärjestelyn perusteella 240,54 miljoonaa euroa helmikuussa 2017. Helmikuussa 2018 vastaava maksu oli 137,8 miljoonaa euroa.

⁴¹ Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 480/2009 (kodifioitu toisinto), annettu 25 päivänä toukokuuta 2009, takuurahaston perustamisesta ulkosuhteisiin liittyville hankkeille ("takuurahastoasetus") (EUVL L 145, 10.6.2009, s. 10).

Joulukuun 31. päivänä 2017 rahaston nettovarot⁴² olivat 2 559,81 miljoonaa euroa. Takuurahastoasetuksessa tarkoitettu nettovarojen ja jäljellä olevien pääomasitoumusten⁴³ (29 589,28 miljoonaa euroa) suhde oli tavoitesummaa pienempi. Takuurahastoon maksetaan tämän vuoksi 103,22 miljoonaa euroa vuonna 2019.⁴⁴

EIP:n ulkoisten lainanantovaltuuksien väliarvioinnin yhteydessä olisi tehtävä tarkastelu, jossa arvioidaan takuurahaston tärkeimpiä parametreja ja erityisesti sen tavoitesummaa. Ulkopuolinen toimeksisaaja on tämän vuoksi tehnyt takuurahastosta arvioinnin, jossa on otettu huomioon rahaston riskiprofiili ja sen tuloksellisuus suhteessa rahaston kattaman ulkoisen rahoituksen kehitykseen ja siihen liittyviin riskeihin. Arviointikertomus annettiin elokuussa 2016, ja sen keskeisenä päätelmänä oli, että 9 prosentin tavoitesumma on lainasalkun nykyisen riskitason kannalta edelleen optimaalinen, myös siinä tilanteessa, että suurimpien velallisten luottoluokitukset heikentyvät nykyisestä. Tavoitesumma säilytetään tämän vuoksi 9 prosentissa.

6. EUROOPAN STRATEGISTEN INVESTOINTIEN RAHASTO (ESIR-RAHASTO)⁴⁵

ESIR-takuurahastoa rahoitetaan asteittain sen mukaan, miten EU:n takauksella katetut vastuut kasvavat.

ESIR-asetuksen 12 artiklan 4 kohdan mukaan komissio hallinnoi ESIR-takuurahaston varoja suoraan, ja varat sijoitetaan moitteettoman varainhoidon periaatetta ja asianmukaisia vakavaraisuussääntöjä noudattaen.

EIP ja EIR ovat vastuussa ESIR-takauksella katettuihin yksittäisiin toimiin liittyvien riskien arvioinnista ja seurannasta. Tämän raportoinnin ja tulevia toimia koskevien johdonmukaisten ja varovaisten oletusten pohjalta komissio huolehtii siitä, että arvioinnin kohteena oleva ESIR-takuurahaston tavoitesumma ja varojen määrä ovat riittävät. EIP ja EIR raportoivat riskeistä ESIR-asetuksen 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti komissiolle ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle maaliskuussa 2018.

EIP:n Euroopan parlamentille ja neuvostolle antaman vuosikertomuksen on ESIR-asetuksen 16 artiklan 2 kohdan mukaan sisällettävä tiedot ESIR-rahaston puitteissa toteutettujen rahoitus- ja investointitoimien kokonaisriskistä sekä tapauksista, joissa takaukseen on vedottu.

Vuoden 2017 tapahtumat⁴⁶

⁴² Takuurahaston kokonaisvarat, joista on vähennetty kertyneet kulut (EIP:n perimät maksut ja tilintarkastajien palkkiot).

⁴³ Myös kertyneet korot.

⁴⁴ Odotuksena on, että takuurahaston ulkoiset käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ovat 55 miljoonaa euroa, joten vuoden 2019 talousarvioon otettiin rahastoa varten vain 48,22 miljoonaa euroa.

⁴⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/1017, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2015, Euroopan strategisten investointien rahastosta, Euroopan investointineuvontakeskuksesta ja Euroopan investointihankeportaalista sekä asetusten (EU) N:o 1291/2013 ja (EU) N:o 1316/2013 muuttamisesta – Euroopan strategisten investointien rahasto ("ESIR-asetus"). EUVL L 169, 1.7.2015, s. 1.

⁴⁶ Tässä jaksossa esitetyt tiedot perustuvat Euroopan parlamentille, neuvostolle ja tilintarkastustuomioistuimelle annettuun komission kertomukseen Euroopan strategisten investointien rahaston takuurahaston hallinnoinnista vuonna 2017 (COM(2018) 345 final, 28.5.2018).

Maksettuihin käynnissä oleviin EIP-ryhmän toteuttamiin ESIR-toimiin liittyvä EU:n takausvastuu oli 31. joulukuuta 2017 yhteensä 10 128 miljoonaa euroa EU:n takauksen 16 000 miljoonan euron lakisääteisestä enimmäismäärästä (ESIR-asetuksen 11 artikla). Tämä 10 128 miljoonan euron määrä esitetään ehdollisena velkana EU:n vuoden 2017 tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Vuonna 2017 EIP:n hallinnoimat infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan kuuluvat ESIR-toimet tuottivat EU:lle tuloja 61,0 miljoonaa euroa. Tästä määrästä kirjattiin 31. joulukuuta 2017 EU:n vuoden 2017 tilinpäätökseen komissiolle 31,9 miljoonan euron saaminen EIP:ltä.

EU:n korvattavaksi tuli vuonna 2017 arviolta 12,7 miljoonaa euroa EIR:n hallinnollisia kuluja, jotka liittyivät EIR:n hallinnoimiin pk-yritysikkunaan kuuluviin ESIR-toimiin. Määrä on maksettava EIR:lle 30. kesäkuuta 2018.

Takuurahaston nettovarat olivat 3 504 miljoonaa euroa 31. joulukuuta 2017. Varat käsittivät myytävissä olevan sijoitussalkun (3 414 miljoonaa euroa), USD-valuuttatermiinin, jonka nettonykyarvo on positiivinen ja joka luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettaviksi rahoitusvaroiksi (6 miljoonaa euroa), lyhytaikaisia pankkitalletuksia (40 miljoonaa euroa) sekä käteisvaroja ja muita rahavaroja (44 miljoonaa euroa).

Allekirjoitettujen ESIR-toimien kumulatiivinen määrä vuoden 2017 lopussa oli 37,4 miljardia euroa, ja ne kattoivat 28 jäsenvaltiota. Tästä summasta 27,4 miljardia euroa oli EIP:n allekirjoittamia toimia (278 toimea) ja 10,0 miljardia euroa EIR:n allekirjoittamia toimia (328 toimea). Kaiken kaikkiaan tämä merkitsee huomattavaa lisäystä verrattuna vuoteen 2016, jonka lopussa allekirjoitettujen toimien kokonaismäärä oli 21,3 miljardia euroa.

Vuoden 2017 lopussa EU:n takauksen kattamien maksettujen vastuiden jäljellä oleva kokonaismäärä oli lähes 10,1 miljardia euroa, kun vuonna 2016 se oli vain 4,4 miljardia euroa.

EU:n talousarvioon kohdistuvat vastuut, jotka johtuvat EU:n takauksen kattamista, allekirjoitetuista (maksetuista ja vielä maksamatta olevista) toimista tulevaisuudessa mahdollisesti aiheutuvista maksuista, olivat 13,5 miljardia euroa.

Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan sisältyvät, EU:n takauksen kattamat jäljellä olevat maksetut vastuut olivat yhteensä 9,57 miljardia euroa. Tästä summasta 9,36 miljardia euroa liittyi vieraan pääoman ehtoihin toimiin ja 0,21 miljardia euroa oman pääoman ehtoihin toimiin.

Lisätietoja ESIR-takuurahaston hoidosta on uusimmassa komission kertomuksessa⁴⁷ Euroopan parlamentille, neuvostolle ja tilintarkastustuomioistuimelle Euroopan strategisten investointien rahaston takuurahaston hoitamisesta ja siihen liittyvässä valmisteluasiakirjassa (SWD).

⁴⁷ Usin kertomus COM(2018) 345 final, 28.5.2018.